

МРНТИ 20.01.45
УДК 378.147:004.7

<https://doi.org/10.51889/3145.2022.47.85.036>

Ж.Қ. Қиынова¹, Н.Т. Ошанова^{2*}, Ә.Қ. Құрманқұлова¹

¹Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан
²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан
*e-mail: nurzhamal_o_t@mail.ru

ОРЫС ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ ПӘНІН ОҚЫТУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа

Мақалада білім беру жүйесіндегі цифрлық білім беру ресурстарының маңыздылығы туралы айтылған. Біраз уақыттан бері қазақстандық білім беру жүйесіне айтарлықтай өзгерістер енгізілгені баршамамызға белгілі. Бұл өзгерісті мектеп бағдарламасынан анық байқауға болады. Көптеген мектеп мұғалімдері инновациялық технологиялардың қарыштап алға дамыған заманында, сабаққа дайындалу мен сабақ өткізуге қажетті электрондық форматтағы материалдардың жетіспеушілігіне тап болады. Бұл жағдайда мектеп мұғалімі үшін цифрлық білім ресурстары таптырмас құрал болып табылатын - <https://auyl-school.kz> қарастырылған. Бұл құрал орыс тілі мен әдебиеті пәні бойынша оқу, графикалық, фото және бейнематериалдармен, оларды білім беру процесінде пайдалану мақсатында толтырылған; қашықтықтан оқытуды іске асыруда интерактивті тапсырмаларды, цифрлық тапсырмаларды, жаттықтырушыларды, тестілерді, аудио және бейнематериалдарды құрудың тиімділігіне мониторингті жүзеге асырады.

Түйін сөздер: цифрлық білім беру ресурстары, оқыту процесі, цифрлық платформа, білім беру, орыс тілі мен әдебиеті.

Аннотация

Ж.Қ. Қиынова¹, Н.Т. Ошанова², А.Қ. Курманқұлова¹

¹Казахский национальный женский педагогический университет, г. Алматы, Казахстан

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан

ОСОБЕННОСТИ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ, ИСПОЛЬЗУЕМЫХ В ПРЕПОДАВАНИИ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

В статье рассматривается о важности цифровых образовательных ресурсов в системе образования. Всем известно, что в течение некоторого времени в казахстанскую систему образования были внесены существенные изменения. Это изменение явно прослеживается в школьной программе. Многие учителя школ сталкиваются с прогрессивным развитием инновационных технологий, нехваткой материалов в электронном формате, необходимых для подготовки к урокам и проведения занятий. В этом случае для школьного учителя незаменимым инструментом являются цифровые образовательные ресурсы - <https://auyl-school.kz>. Данное пособие заполнено учебными, графическими, фото-и видеоматериалами по предмету русский язык и литература с целью их использования в образовательном процессе; осуществляет мониторинг эффективности создания интерактивных заданий, цифровых заданий, тренажеров, тестов, аудио-и видеоматериалов при реализации дистанционного обучения.

Ключевые слова: цифровые образовательные ресурсы, процесс обучения, цифровая платформа, образование, русский язык и литература.

Abstract

FEATURES OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES USED IN TEACHING RUSSIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Kiynova Zh. K. ¹, Oshanova N.T. ², Kurmankulova A.K. ¹

¹Kazakh National Women's Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

²Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

The article discusses the importance of digital educational resources in the education system. Everyone knows that significant changes have been made to the Kazakh education system for some time. This change is clearly visible in the school curriculum. Many school teachers are faced with the progressive development of innovative technologies, a shortage of materials in electronic format necessary for preparing for lessons and conducting classes. In this case, digital educational resources are an indispensable tool for a school teacher - <https://auyl-school.kz> is provided. This manual is

filled with educational, graphic, photo and video materials on the subject of Russian language and literature for the purpose of their use in the educational process; monitors the effectiveness of creating interactive tasks, digital tasks, simulators, tests, audio and video materials in the implementation of distance learning.

Keywords: digital educational resources, learning process, digital platform, education, Russian language and literature.

Кіріспе

Қазіргі ақпараттық қоғамның өміріндегі өзгерістер, әрине, оқу процесіне де, қазіргі мектепте де әсер етеді. Бұл ғасыр ақпараттық ғасыр болып табылады және компьютерлік технологиялар білім беру процесіне мықтап енгені орынды. Бірақ бұл оқытудың дәстүрлі формасы толығымен артта қалады дегенді білдірмейді, мақсаттардың үштұғырлығы (оқыту, дамыту және тәрбиелеу) кез – келген сабақтың міндетті компоненті болып табылады.

Қазіргі білім беру процесін оқу электронды материалдарымен сапалы қамтамасыз етудің елестету қиын. Бұл процесс педагогикалық теория мен оқу-тәрбие процесінің практикасында қазіргі заманғы техникалық мүмкіндіктерге сәйкес келетін және баланың ақпараттық қоғамға үйлесімді кіруіне ықпал ететін оқыту технологияларының мазмұнына түзетулер енгізуге байланысты елеулі өзгерістермен қатар жүреді.

Осыған байланысты компьютерлік технологиялар оқытуда қосымша емес, оның тиімділігін едәуір арттыратын тұтас білім беру процесінің ажырамас бөлігі болуға арналған. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың заманауи құралдарын пайдаланбай, қазіргі ақпараттық қоғамның талаптарына жауап беретін білім беру процесін елестету мүмкін емес. Бұл ретте білім берудің басты міндеті оқушылардың белгілі бір білім бөлшегін емес, олардың өз бетінше игеру дағдыларын қалыптастыру болып табылады.

Білім беруді цифрландыру дәуірінде онлайн-оқыту жағына қарай жаһандық өзгеріс (бетбұрыс) орын алуда. Қазіргі әлемде, әсіресе, бүкіл әлемді қамтыған қашықтан оқыту технологиялары өзекті болды. Осымен байланысты зерттеудің мақсаты қашықтықтан білім беру процесін ұйымдастыру жағдайында ауылдық орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдеріне әдістемелік қолдау көрсету үшін цифрлық контентті әзірлеу болып табылады. Білім берудің цифрлық трансформациясы қазіргі заманғы шындыққа және барлық білім беру жүйесінің онлайн оқытуға көшуіне байланысты болып отыр.

Бүгінгі таңда таңдалған тақырып өте өзекті және оқу процесінде цифрлық білім беру ресурсын пайдалану оқуға деген қызығушылықты арттыруға және оқу материалын өз бетінше игеруге көмектесуге, сондай-ақ ақпараттық технологияларды басқа оқу пәндерімен кешенді пайдалануға мүмкіндік береді.

Зерттеу әдіснамасы

Қазіргі таңда әлемде мемлекеттің ұлттық құндылығы мен бәсекелесу қабілеті туралы объективті ақпарат адам капиталының интеллектуалдық өлшемі арқылы анықталады. Бәсекелестіктің жоғарғы қабілетіне жету үшін заманауи, әрі тиімді білім беру жүйесін қолдау керек.

Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы 10 қаңтардағы Қазақстан халқына «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауымен жаңа индустриалдық ақпараттық технологиялардың пайда болуына байланысты білім беру жүйесін дамытудың басымдылық жолдары анықталған [1]. Соның ішінде, қоғам мүшелерін өзінің кәсіби қызметін цифрлық технологияларды пайдалана отырып, тиімді іске асыруға даярлаудың маңыздылығына ерекше көңіл аударылған. Бұл педагогтарды, білім алушыларды ақпараттық технологиялар саласында ғана емес, кәсіби педагогикалық қызметті ең жаңа технологиялар мен құралдарды пайдалана отырып іске асыру саласында да даярлау жүргізілуге тиіс екендігін білдіреді.

Білім берудің заманауи сапасын қамтамасыз етудегі ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен цифрлық білім беру ресурстарының рөлі қазіргі білім беру процесін дамытудың негізгі элементі ретінде қарастырылады. Қазіргі уақытта білім беру процесін нақты қолдауды қамтамасыз ететін, пәндік саланың ерекшелігін ескере отырып, білім берудің дамытушылық, оқыту және тәрбиелеу функцияларын іске асыруға мүмкіндік беретін, оқу-тәрбие процесінің мазмұнды, процестік және бақылау-бағалау жағын толтыратын жоғары сапалы цифрлық оқу материалдарын жасау бойынша жұмыс жүргізілуде. Цифрлық білім беру ресурстарын қолдану оқушылардың танымдық белсенділігін барынша арттыруға мүмкіндік береді, белсенділікті, бастамашылықты, тәуелсіздікті дамытуға ықпал етеді. Ақпаратты талдаудың практикалық дағдыларын және оның әртүрлі көздеріне қызығушылықты

қалыптастыруға, өзін-өзі оқытуға жағдай жасайды, жауапты таңдау және жауапты қызмет тәжірибесін, өзін-өзі ұйымдастыру тәжірибесін, білім алу процесіне білім алушылардың белсенді қатысуын, әмбебап оқу әрекеттерін қалыптастырады.

Цифрлық білім беру ресурстары – бұл цифрлық нысанда ұсынылған фотосуреттер, бейнефрагменттер, статикалық және динамикалық модельдер, виртуалды шындық және интерактивті модельдеу объектілері, картографиялық материалдар, дыбыс жазбалары, символдық объектілер және іскерлік графика, мәтіндік құжаттар және оқу процесін ұйымдастыруға қажетті өзге де оқу материалдары.

Біраз уақыттан бері қазақстандық білім беру жүйесіне айтарлықтай өзгерістер енгізілгені баршамызға белгілі. Бұл өзгерісті мектеп бағдарламасынан анық байқауға болады. Көптеген мектеп мұғалімдері инновациялық технологиялардың қарыштап алға дамыған заманында, сабаққа дайындалу мен сабақ өткізуге қажетті электрондық форматтағы материалдардың жетіспеушілігіне тап болады. Бұл жағдайда мектеп мұғалімі үшін цифрлық білім ресурстары таптырмас құрал болып табылады [2].

Зерттеу нәтижелері

Оқушыларға арналған цифрлық білім беру контенті орналастырылған және бүгінде Қазақстан оқушылары білім алып жатқан негізгі платформа OnlineMekter цифрлық білім беру платформасы болып табылады.

500-ден астам НЗМ мұғалімдері мен 400 Bilimland мамандары (<https://bilimland.kz/ru>) құруға қатысып, 11 сыныпты және барлық 42 мектеп пәндерін қамтитын орта білім берудің жаңартылған мазмұнының оқу бағдарламасына сәйкес қазақ және орыс тілдерінде 24 240 бірегей цифрлық сабақтар мен 550 000 интерактивті жаттығулар әзірледі. Әр сабақ презентациядан тұрады-тақырыпты түсіндіру және 9 қиындық деңгейіндегі жаттығулар жиынтығы, бұл жүйеге әрқайсысының жеке оқу ерекшеліктеріне бейімделуге мүмкіндік береді [3].

Қазіргі уақытта OnlineMekter интернет-статистиканың қазақстандық рейтингі бойынша ең көп кіретін веб-ресурс болып қала береді Zero.kz. оқу жылы бойы күн сайын платформада 2 миллионға жуық оқушы оқиды. Бұл ретте трафиктің 80% - ы OnlineMekter мобильді қосымшаларына тиесілі.

OnlineMekter арқасында мектепті басқарудан бастап журнал/күнделікке дейін және BilimLand мазмұнын енгізуден бастап бүкіл білім беру процесін автоматтандыруға мүмкіндік туды. онда ресурстардың үлкен қоры бар – сабақтар, бейнематериалдар, дидактикалық материалдар, жаттығулар және барлық мектеп пәндері бойынша тапсырмалар. Бұл балаларды оқуға ынталандырады және мұғалімге жаңа материалды түсіндіруге көмектеседі. Мұғалім үшін бұл платформа ыңғайлы, өйткені онда сіз балалардың білім сапасын бақылай аласыз. Бұл оқушылар мен ата-аналар үшін өте ыңғайлы. Қажет болса, олар мұғалімнің сабақты онлайн режимінде таратуын таба алады және тағы да тыңдай алады. Оқушылар платформаға кіріп, мұғаліммен немесе өз бетімен жұмыс жасай алады, ал мұғалім сол жерде сабақ қалай жасайтынын көрсетеді. Сабақтарды асинхронды түрде жүргізуге болады. Сондай-ақ, OnlineMekter-тің басқа да көптеген артықшылықтары бар. Қазір мұндай әмбебап тиімді, өте қажет білім беру платформасынсыз мектеп оқушыларын қашықтықтан оқытуды елестету мүмкін емес. OnlineMekter контенті мен платформасы пандемиядан кейінгі Жаңа шындықта мұғалімдер мен оқушылардың сенімді цифрлық көмекшісі болатын қазақстандық электрондық оқыту жүйесін дамыту үшін іргетасқа айналды.

Информатика және басқа да пәндер бойынша цифрлық білім беру мазмұны бар басқа да танымал платформаларды атап өтуге болады. Бұл:

Daryn.kz - Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің "Дарын" республикалық ғылыми-практикалық орталығы сілтеме: <http://daryn.kz/> [4]

Opiq.kz -жетекші мамандар құрастырған жоғары сапалы оқу әдебиетімен. Сондықтан тек үздік баспагерлер өздерінің оқу материалдарын Opiq-ке орналастыруға шақырылады. Сілтеме: <https://www.opiq.kz> [5]

Қашықтықтан оқыту форматында оқу процесін ұйымдастыру, сондай-ақ интерактивті жаттығулар мен тест тапсырмаларын құру тұрғысынан жекелеген платформалар мен сервистердің мүмкіндігі ерекше қызығушылық тудырады.

Орыс тілі мен әдебиеті пәнінде цифрлық білім беру ресурстарын қолдану оқу процесінің сапасын арттыруға, оқытуды дараландыруға және саралауға, сыныпта жағымды эмоционалды фон құруға, кері байланысты бақылауға көмектеседі. Цифрлық білім беру ресурстарының көмегімен мұғалім

дидактикалық оқу материалдарын өзі жасай алады немесе сайттан қажетті цифрлық білім беру ресурстарының бірыңғай жинағын таба алады [6].

Орыс тілі мен әдебиеті сабақтарында танымдық белсенділікті арттыру үшін цифрлық білім беру ресурстарын қолдану сабақтың әртүрлі кезеңдерінде жүзеге асырылуы мүмкін.

1. Білімді өзектендіру кезеңі.
2. Жаңа материалды түсіндіру кезеңі.
3. Білімді, дағдыларды бекіту және жетілдіру кезеңі.
4. Білімді, іскерлікті, дағдыларды бақылау және бағалау кезеңі.

Жаңа материалды зерттеу барысында сабақтарда проблемалық жағдай тудыру үшін демонстрациялық материалды қолдануға болады. Балалар тапсырманы тыңдап, қойылған сұраққа жауап табуға тырысады. Сабақтың соңында рефлексия кезеңінде осы материалға оралуға болады. Сабақта қызықты түрде (жаңа білімді ашу кезеңінде) көрсету және талқылау үшін интерактивті кестелер қолданылады [7].

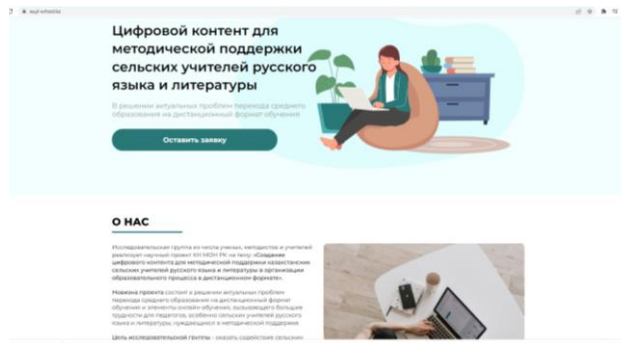
Цифрлық білім беру ресурстарды пайдалану көрнекіліктің ролін арттыруға мүмкіндік береді, оқушыларға зерттелетін процестер туралы толық және сенімді ақпарат береді, оларды белсенді жұмысқа қосады. ЦББР-ты тек жаңа білім беру мүмкіндіктері ретінде қарастыруға болмайды. Олар жаңа дағдыларды қалыптастырады. Оқушылар сабаққа дайындалу және өзін-өзі дайындау үшін басқа материалдарды пайдалануға мүмкіндік алды. Бұл оқушыны өзгертетін цифрлық білім беру ресурстарын қолдану арқылы білім беру процесі. Процестің нәтижелері оқушының жетістіктерінде (оқу және жеке) көрінеді. Ең алдымен, жаңа білім алу процесі емес, жаңа дағдыларды қалыптастыру процесі жүреді. Дәл осы нәтижеге өзгертетін цифрлық білім беру ресурстарын қолдану арқылы сабақтар бағытталуы керек [8].

Оқу материалын ұсынудың дәстүрлі түрі - оқушыларға білім берудің ең үнемді тәсілдерінің бірі. Бұл әдістің тиімділігі көпжылдық тәжірибемен сыналған және ол барлық елдердің мектептерінде, оқытудың барлық кезеңдерінде берік орынға ие болды. Бірақ бұл әдісті шамадан тыс қолдануға болмайды. Егер сабақта тек мұғалім жұмыс жасаса, оқушылар белсенді емес, қатыспайтын, сыныпта болып жатқан барлық нәрсеге немқұрайлы қарайтын болса, мұндай сабақтың мәні жоқ [9, 10]. Мультимедиялық ресурстарды пайдалану кезінде студенттер жаңа білім мен дағдыларды игеріп қана қоймай, сонымен қатар олардың танымдық күштерін дамытудың жоғары деңгейіне жететін танымдық іс-әрекетті ұйымдастыруға ұмтылу керек. Оқушыны мұғалім мен оқушыны біріктіретін мақсатқа - шығармашылық тұлғаны қалыптастыруға бағытталған танымдық іс-әрекетке қосу керек.

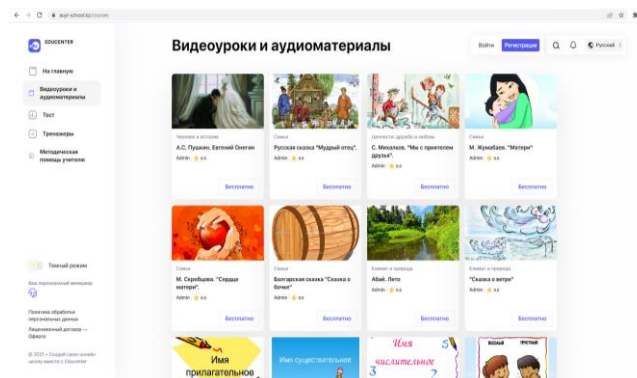
Интернетте ұсынылған ақпараттық ресурстардың мысалдары веб-сайттар, ақпараттық және анықтамалық порталдар, электрондық кітапханалар мен мамандандырылған мәліметтер базасының ресурстары болуы мүмкін. Порталдар әртүрлі форматтағы көптеген ресурстарды біріктіреді-электронды кітаптар, мақалалар, сөздіктер, анықтамалық материалдар, мәліметтер базасы, аудио және бейне файлдар, белгілі бір мәселелерді талқылауға арналған форумдар және т. б. сонымен қатар, порталдар пайдаланушыларға ұқсас мәселелерге арналған веб-сайттарды тақырыптық іздеу, белгілі бір саладағы мамандардың кеңестері және т. б. сияқты мүмкіндіктер ұсынады. т. б.

Зерттеудің мақсаты орта білім берудің қашықтықтан оқыту форматына және онлайн оқыту элементтеріне көшудің өзекті мәселелері шешіледі, бұл – педагогтарға, әсіресе әдістемелік қолдауды қажет ететін ауылдық орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдеріне, сондай-ақ олардың цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру мен жетілдіруге үлкен қиындық туғызады.

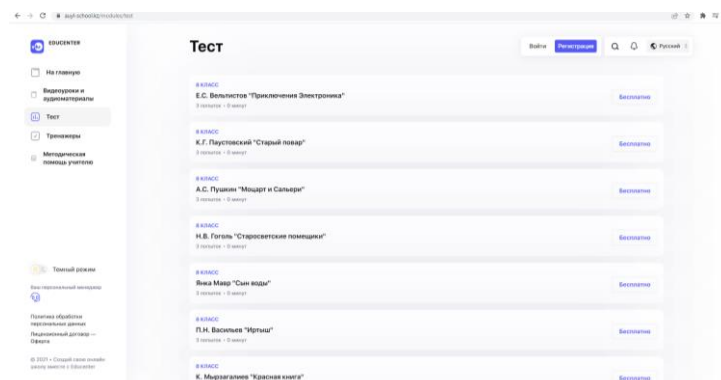
Біз жаңа материалды бекіту үшін де, тақырып бойынша аралық және қорытынды бақылау үшін де қолданатын цифрлық білім беру ресурсына тоқталғым келеді. Бұл цифрлық білім беру ресурсы [11] <https://auyl-school.kz> орыс тілі мен әдебиеті пәні бойынша оқу, графикалық, фото және бейнематериалдармен, оларды білім беру процесінде пайдалану мақсатында толтырылған; қашықтықтан оқытуды іске асыруда интерактивті тапсырмаларды, цифрлық тапсырмаларды, жаттықтырушыларды, тестілерді, аудио және бейнематериалдарды құрудың тиімділігіне мониторингті жүзеге асырады (1-5 суреттер). Цифрлық білім беру ресурсы (ЦББР) орыс тілі мен әдебиеті бойынша кең функционалдық мүмкіндіктері мен білім беру материалдарының жиынтығымен, негізінен, орыс тілінде оқытпайтын ауылдық жалпы білім беретін және шағын жинақталған мектептер үшін құрастырылған. Білім беру ресурсының әлеуетті пайдаланушылары барлық қазақстандық мектептердің мұғалімдері мен оқушылары бола алады.

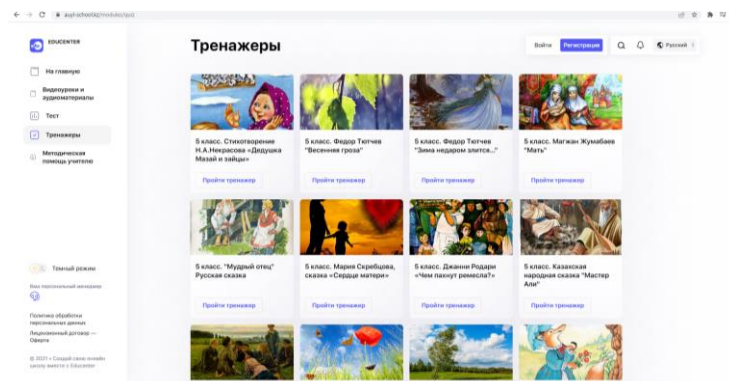
Сурет 1. <https://aaryl-school.kz> цифрлық білім беру ресурсының басты беті

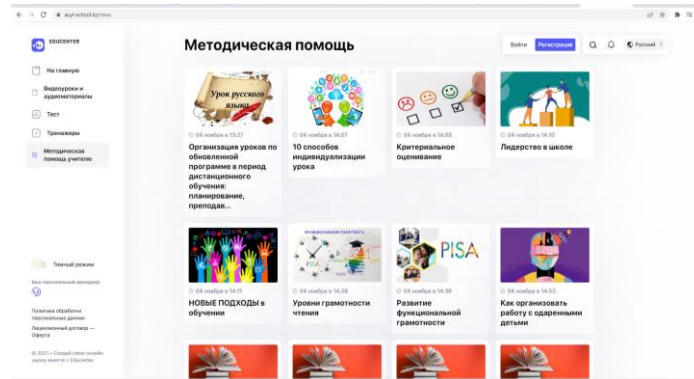
Сурет 2. Бейнесабақтар мен аудиоматериалдар

Сурет 3. Сынып бойынша тест тапсырмалары

Сурет 4. Сынып бойынша оқу материалдарына сәйкес жаттықтырушылар

Сурет 5. Мұғалімдерге әдістемелік көмек

Орыс тілі мен әдебиеті сабақтарында оқу процесінде ықтимал қолданылатын бағдарламалық өнімдерді зерттеу тәжірибесі оларды талдаудың келесі критерийлерін тұжырымдауға мүмкіндік берді:

1. Пайдаланушылар санатына, яғни оқушының жасына назар аудару.

2. Бағдарламаның мамандану деңгейі, яғни оның пәндік салаға бағдарлану дәрежесі және дидактикалық мақсаттарға сәйкестігі. Бұл жағдайда бағдарламалық өнімдердің барлық алуан түрлілігінде оқушыларды оқытуда қолдануға болатын екі түрді ажыратуға болады: мамандандырылған, тақырыпты мақсатты түрде зерттеуге арналған және мамандандырылмаған [12-14]. Орыс тілі мен әдебиеті сабақтарында ЦББР-дың келесі түрлерін жиі қолдануға болады:

- презентациялар (оларды жаңа материалды түсіндіру кезінде, білімді бекіту кезінде және шығармашылық тапсырмаларды орындау кезінде қолдануға болады);

- анимациялар мен иллюстрациялар (жаңа материалды түсіндіруде қолданылады, оқу материалын көрнекі түрде көрсетеді, тілдің әртүрлі құбылыстарын байқауға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, бұл ресурстарды шығармашылық жұмысты ұйымдастыру үшін пайдалануға болады (мысалы, сурет негізінде әңгіме құрастырыңыз);

- интерактивті электрондық кестелер (жалпылау және қайталау сабақтарында қолданған жөн; зерттелген материалды жүйелеуге көмектеседі; жаңа материалды түсіндіру кезінде де қолдануға болады);

- интерактивті тесттер (Материалды қайталау және бекіту кезеңдерінде интерактивті тестілерді қолданған жөн);

- электрондық оқу құралдары (репетиторлар, жаттықтырушылар, бағдарламалар, интерактивті жинақтар, сөздіктер, анықтамалықтар; оқушылардың білімін бақылауға арналған электрондық басылымдар; электрондық кітапханалар мен дерекқор ресурстары).

Қорытынды

Жаңа технологиялардың дамуымен мұғалімдерге оқушылардың оқуға деген қызығушылығын сақтау қиындай түсуде. Олар әр оқушының жан-жақты дамуына ықпал ететін оқу процесінде жағдайларды жасауы керек. Қазіргі педагогтар оқушыларды оқу іс-әрекетіне тартудың тетіктері мен технологияларын белсенді іздестіруде, бұл олардың пәндік, оқу және өмірлік құзыреттіліктерін қалыптастыру қажеттілігіне байланысты [15]. Қазіргі заманғы педагог цифрлық білім беру материалдары мен ресурстарын тиімді пайдалануы, әзірлеуі және құруы тиіс.

ЦББР қолдану арқылы білім беру процесінің артықшылықтары:

- Сабақтарда ЦББР қолдану оқудың оң мотивациясын күшейтеді, оқушылардың танымдық белсенділігін белсендіреді.

- ЦББР қолдану сабақтарды жоғары эстетикалық және эмоционалды деңгейде өткізуге мүмкіндік береді; көрнекілікті, визуализацияны, көптеген дидактикалық материалдарды тартуды қамтамасыз етеді.

- Сабақта орындалатын жұмыс көлемі 1,5-2 есе артады; оқытуды саралаудың, дараландырудың жоғары дәрежесі қамтамасыз етіледі.

- Өз бетінше қызмет ету мүмкіндігі кеңейеді; шынайы жобалау-зерттеу қызметінің дағдылары қалыптасады.

- Түрлі анықтамалық жүйелерге, электрондық кітапханаларға, басқа да ақпараттық ресурстарға қолжетімділік қамтамасыз етіледі.

ЦББР қолдану арқылы оқу процесі логикалық және сыни ойлауды, қиялды, тәуелсіздікті дамытуға бағытталған. ЦББР пайдалану білім беру сапасын арттыруға ықпал етеді, интеграцияланған сабақтар өткізу мүмкіндігін арттырады, жобалау қызметінің, сондай-ақ педагог пен білім алушылардың бірлескен медиа-жобалау қызметінің тиімділігін арттырады.

Оқушылардың танымдық белсенділігі мен тәуелсіздігін сәтті дамыту оқу процесі әр баланың интеллектуалды белсенділігі ретінде ұйымдастырылған кезде, оның ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, әр түрлі заманауи құралдарды қолдана отырып мүмкін болады.

Қорыта келгенде, ақпараттық технологияларды қолдану кезінде сөздік мұғалімнің алдында тұрған міндеттер басқа пән мұғалімдерінің мақсаттары мен міндеттерінен айтарлықтай ерекшеленеді. Бұл міндеттер мәтінмен, көркем сөзбен, кітаппен жұмыс істеуді қамтиды. Орыс тілі мұғалімі орфографиялық және пунктуациялық дағдыларды қалыптастырып, оқушылардың сөздік қорын байытып, оларды әдеби тіл нормаларын меңгеруге үйретіп, балаларға лингвистикалық және әдеби терминдер туралы білім беруі керек. Бұл мәселелерді шешудегі сөзсіз көмекші -цифрлық білім беру ресурстары болып табылады. Оқу процесінде цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану қажеттілігі күмән тудырмайды, өйткені қазіргі заманғы оқушылар заманауи ақпараттық технологияларды (дербес компьютер, Интернет сервистері, электрондық оқулықтар және т.б.) белсенді пайдаланады, олар аудио және бейне өнімдерде, компьютерлік ойындарда және компьютерлік мәдениеттің басқа элементтерінде тәрбиеленеді. Сондықтан оқу процесі толыққанды болуы керек және бұл үшін әр мұғалімнің цифрлық білім беру ресурстарын қолдана отырып сабақ дайындап, өткізуі маңызды. ЦББР-ын ұтымды пайдалану кезінде мұғалімнің де, оқушының да еңбек жағдайлары жақсарады: сабақ жарқын, қызықты, бай, тиімдірек болады, оқу кеңістігі мен уақыты өзгереді, иллюстрациялық материал айтарлықтай кеңейеді. ЦББР проблемалық жағдайларды жасайды және оқушылардың іздеу қызметін ұйымдастырады, оқушылардың оқу мотивациясын қалыптастырады, оқу процесін даралайды және саралайды.

Мақала АР 08855826 «Қашықтан оқыту форматында білім беру үдерісін ұйымдастыруда қазақстандық орыс тілі мен әдебиеті ауылдық мұғалімдеріне әдістемелік қолдау көрсетуде цифрлық контент құру» тақырыбына сәйкес «Ғылымды дамыту» 217 бюджеттік бағдарламасы, ҚР БҒМ Ғылым комитетінің «Ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру» 102 кіші бағдарламасы бойынша жоба аясында орындалды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1 Ошанова Н.Т., Бидайбеков Е.Ы., Гринишун В.В., Сагимбаева А.Е., Бостанов Б.Г. (2018) Педагогикалық бағыттағы бакалаврларға білім берудегі цифрлық технологияларды оқытудың ерекшеліктері // *Научно-методический журнал Педагогика и Психология, №2. 142-151.*
- 2 Панюкова С.В. (2020) *Цифровые инструменты и сервисы в работе педагога. Учебно-методическое пособие. М.: «Про-Пресс». 2020. 33с.*
- 3 <https://bilimland.kz/ru> (қаралым мерзімі: тамыз, 2022)
- 4 <http://daryn.kz/> (қаралым мерзімі: тамыз, 2022)
- 5 <https://e.edu.kz> (қаралым мерзімі: тамыз, 2022)
- 6 Уваров А.Ю. (2020) *Цифровая трансформация и сценарии развития общего образования. Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики», Институт образования. М.: НИУ ВШЭ. 108 с.*
- 7 Warschauer M. (2012) *The Digital Divide and Social Inclusion // Americas Quarterly. Vol. 6. No. 2. P. 131.*
- 8 Goldin, C. (1998) *The origins of technology-skill complementarity [Electronic resource] C. Goldin, L. Katz. The Quart. J. of Economics. Vol. 113, № 3.P. 693-732.*
- 9 Трайнев, В. А. (2018) *Электронно-образовательные ресурсы в развитии информационного общества (обобщение и практика) Москва : Дашков и К. 256 с.*
- 10 Оспенникова Е.В. (2008) *Цифровые образовательные ресурсы в школе: методика использования. Естествознание: Сб. учебно-методических материалов для педагогических вузов. М.: Издательский Дом «Университетская книга». 480 с.*
- 11 <https://auyl-school.kz/> (қаралым мерзімі: қазан, 2022)
- 12 <http://psychology.snauka.ru/2015/05/4949> (дата обращения 23.09.2022).
- 13 *Облако знаний. Универсальная образовательная платформа. https://www.itumk.ru (дата обращения 09.09.2022).*
- 14 *VirtuLab. Виртуальная образовательная лаборатория. - http://www.virtulab.net (дата обращения 11.09. 2022).*
- 15 *Факторы успеха. Что важнее: soft skills или hard skills? http://www.colloquium.ru/article/hard_soft/hard_soft.php (дата обращения 21.09.2022).*

References:

- 1 Oshanova N.T., Bidajbekov E.Y., Grinshkun V.V., Sagimbaeva A.E., Bostanov B.G. (2018) *Pedagogikalyk bagyttagy bakalavrlarga bilim berudegi cifrlyk tekhnologiyalardy okytudyn ereksheликтери // Nauchno-metodicheskij zhurnal Pedagogika i Psihologiya, №2. 142-151.*
- 2 Panyukova S.V. (2020) *Cifrovye instrumenty i servisy v rabote pedagoga. Uchebno-metodicheskoe posobie. M: «Pro-Press». 2020. 33с.*
- 3 <https://bilimland.kz/ru> (karalym merzimi: tamyz, 2022)
- 4 <http://daryn.kz/> (karalym merzimi: tamyz, 2022)
- 5 <https://e.edu.kz> (karalym merzimi: tamyz, 2022)
- 6 Uvarov A.Yu. (2020) *Cifrovaya transformaciya i scenarii razvitiya obshchego obrazovaniya. Nacional'nyj issledovatel'skij universitet «Vysshaya shkola ekonomiki», Institut obrazovaniya. M.: NIU VSHE. 108 s.*
- 7 Warschauer M. (2012) *The Digital Divide and Social Inclusion // Americas Quarterly. Vol. 6. No. 2. P. 131.*
- 8 Goldin, C. (1998) *The origins of technology-skill complementarity [Electronic resource] C. Goldin, L. Katz. The Quart. J. of Economics. Vol. 113, № 3.P. 693-732.*
- 9 Trajnev, V. A. (2018) *Elektronno-obrazovatel'nye resursy v razvitii informacionnogo obshchestva (obobshchenie i praktika) Moskva :Dashkov i K. 256 s.*
- 10 Ospennikova E.V. (2008) *Cifrovye obrazovatel'nye resursy v shkole: metodika ispol'zovaniya. Estestvoznanie: Sb. uchebno-metodicheskikh materialov dlya pedagogicheskikh vuzov. M.: Izdatel'skij Dom «Universitetskaya kniga». 480 s.*
- 11 <https://auyl-school.kz/> (karalym merzimi: kazan, 2022)
- 12 URL: <http://psychology.snauka.ru/2015/05/4949> (data obrashcheniya 23.09.2022).
- 13 *Oblako znaniy. Universal'naya obrazovatel'naya platforma. URL: https://www.imumk.ru* (data obrashcheniya 09.09.2022).
- 14 *VirtuLab. Virtual'naya obrazovatel'naya laboratoriya. - http://www.virtulab.net* (data obrashcheniya 11.09. 2022).
- 15 *Factory uspekha. CHto vazhnee: soft skills ili hard skills?http://www.colloquium.ru/article/hard_soft/hard_soft.php* (data obrashcheniya 21.09.2022).